

Безсмертна могутня сила його таланту, проникливість і глибина його думки, мужність і ніжність його лірики, гострота і пристрасність його слова, мужність і пісенність його віршів, самовіддана любов його до своєї Батьківщини, до свого народу.

Література

1. Бабишкін О. Шевченкова слава. — Київ, 1989.
2. Болшаков Л. Повість про вічне життя. — Київ, 1990.
3. Ващенко В. С. Епітети поетичної мови Т. Г. Шевченка: Словник-показчик. — Дніпропетровськ, 1982.
4. Смілявська В. Святим огненним словом. — Київ, 1990.
5. Українське слово. Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.: в 3 кн. — Київ, 1994.

Дев'ятко Н.В., канд. філос. наук, доцент кафедри філософії

КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» ДОР

**ВИВЧЕННЯ ЖИТТЯ І ТВОРЧОСТІ ТАРАСА ГРИГОРОВИЧА
ШЕВЧЕНКА У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ АКТУАЛІЗАЦІЇ
У МАСОВІЙ КУЛЬТУРІ**

Питання національного відродження є надзвичайно важливим за сучасних історичних умов. Особливо звертаємо увагу на світоглядні коди, які мають великий вплив на інформаційно-культурні простори і національну самоідентифікацію особистості. Далеко не кожен образ може стати основою світоглядного коду, та коли це відбувається, такий образ залишається у масовій свідомості надовго. У нашій українській історії багато талановитих і цікавих постатей, але лише деякі з них стають втіленням національного коду. Своїм життям, вчинками, творчістю стверджують національне. І тому, коли починається національне відродження і народ потребує опори на усталене, класичне, не дивно бачити потужну варіативну актуалізацію творів та історичних образів тих, кого ми звикли називати класиками.

Т. Шевченко, І. Франко, Л. Українка стають потужним каталізатором національних процесів під час Революції Гідності 2013-2014 рр. Феномен актуалізації творчості Т. Шевченка та інших українських класиків на Майдані й у подальшій визвольній боротьбі є надзвичайно важливим для розуміння як сучасної національної ідеї, так і взагалі процесів, які відбуваються у масовій свідомості. Хоча поки цей феномен вивчений не достатньо.

І ось тут, якщо дивитися на ці процеси з точки зору освіти і традиції, починається найцікавіше. Щиро кажучи, зазвичай класика не дуже цікава молодому поколінню, яке має своїх героїв й улюблені сучасні твори. Хранителями класики залишаються старші покоління, які зрозуміли її суть і тепер всіма засобами намагаються довести молодшим актуальність і важливість класичних творів у сучасності. Питання актуальності, на жаль, у багатьох випадках не розкривається у достатній мірі або зрозумілими для молоді засобами і тому несправедливо сприймається як надумане. Класика – це добре, але не тому, що це класика. Імена і твори залишаються в історії народів і світу з якихось важливих причин. Значить, щось у цих творах, вчинках і життях їх авторів було таке, що може пережити час, буде важливим і надалі. Для чого національній пам'яті берегти їх?

Насправді відповідь на це запитання має два варіанти, які не суперечать один одному. По-перше, для створення історичної тяглості, що енергетично заряджає всі націєтворчі процеси і сповнює їх сенсом. А, по-друге, саме ці, обрані поміж інших, твори і постаті, можуть надалі потенційно «прислужитися» народу, якому кинули виклик, на чие національне посягнули, врятувати, коли народу загрожуватиме небуття або якщо ціла нація «збилася зі шляху» – саме це виводить їх на рівень світоглядних кодів. Надалі, вже у вигляді коду, який впливає на масову свідомість і на свідомість кожної, окремо взятої людини, ці твори та постаті мають силу ставати каталізаторами важливих подій і тримати високий енергетичний рівень націєтворчих процесів.

Але для того, щоб це сталося, має відбутися сучасне прочитання і власне переосмислення цих творів або постатей. По-суті, для масової свідомості вони стають сучасниками і тому мають ще більший вплив на все, що відбувається у суспільстві. Автор такого перепрочитання завжди відповідає на запитання: «Якою була б та чи інша історична постать, якби жила сьогодні?» або «Що цей твір, його тема та ідея важить нині?». Саме це і відбулося з класиками української літератури, які, образно кажучи, стали учасниками Революції Гідності. Їхні осучаснені портрети з'являються на Майдані, вірші декламуються зі сцени тощо. Подібне перепрочитання і перекодування може викликати суперечливі емоції аж до обурення і нерозуміння. Особливо у тих, хто звик до канону і традиційного сприйняття класичних творів.

У цьому контексті дуже цікавим є сучасне переосмислення образу Тараса Григоровича Шевченка. Наприклад, на думку сучасних авторів, якби Великий Кобзар жив нині серед нас, то він міг би бути вільнолюбним байкером, популярним музикантом, натхненним поетом, навіть інколи робив би селфі і вже точно захищав би свою Батьківщину на Майдані і в зоні бойових дій на сході країни. Дуже важливо пам'ятати, що в умовах «гібридної війни» з часом обов'язково створюються псевдоваріативні образи, позбавлені архетипної прив'язки і національної суті, ці образи мають виключно ігровий характер. Наприклад, у 2019-му такими стали постмодерні роботи авторства О. Грехова (виставка «Квантовий стрибок Шевченка»), Л. Мазаник (образи Л. Українки), В. Корнюка (образи І. Франка), що також доводить важливість архетипної варіативності, якій протистоять ці штучні псевдообрази.

За останні роки з'явилося дуже багато відео та аудіо, де відомі люди, наші сучасники, декламують класичні вірші, прочитуючи їх відповідно до викликів часу. Ці матеріали можна легко знайти в мережі YouTube. Не кажучи вже про велику кількість різноманітних історичних і журналістських програм, присвячених життю і творчості Тараса Григоровича. Ці записи можуть допомогти вчителю актуально і багатогранно розкрити образ класика, стати основою для змістовної дискусії.

Окремо треба відзначити у навчальному процесі використання музичного потенціалу сучасної культури, яка звертається до класичної літератури. У ХХІ столітті вірші класиків часто стають відомими піснями, що може неабияк зацікавити молодь і допомогти усвідомити, наскільки сильними є еволюційні зв'язки між класикою і сучасністю. Справжнім явищем стала поява в українському культурному просторі літературно-музичного проекту від популярного українського гурту «Сестри Тельнюк» – «Наш Шевченко: шлях до свободи» [1]. Український вокальний дует заслужених артисток України Лесі та Галі Тельнюк як професійний колектив сформувався у 1986 році. І з того часу має великий творчий розвиток. Особливістю колективу є те, що часто у їхньому репертуарі присутні пісні на вірші Т. Шевченка, П. Тичини, Є. Маланюка, В. Стуса, Б.-І. Антонича, Л. Костенко, О. Забужко та інших сучасних і класичних авторів. На вірші Т. Шевченка «Сестрами Тельнюк» були створені пісні «Все упованіє моє», «Не женися на багатій», «Посаджу коло хатини», «Поставлю хату і кімнату», «Радуйся, ниво неполитая»,

«Росли укупочці», «Тече вода з-під явора», «І мертвим, і живим...» [2], «Мені однаково» [3], «Ой діброво – темний гаю» [4] та ін. Тобто майже всі поезії, присутні у шкільній програмі, мають втілення у сучасних піснях цього колективу.

Літературно-музичний проект «Наш Шевченко: шлях до свободи» був презентований наприкінці 2015 року. З ним гурт об'їздив багато міст в Україні і за кордоном та вже більше тисячі музикантів із різними камерними оркестрами зіграли цей проект. На мою думку, найцікавішим прочитанням проекту стало спільне виконання влітку 2016 року цієї концертної програми «Сестрами Тельнюк» і Академічного симфонічного оркестру Луганської обласної філармонії (диригент – Євген Тутевич), евакуйованого з окупованої території. Ці виступи надалі лягають в основу відеOVERSII проекту.

Одна прослухана сучасна пісня на слова класика, потужно вписана в історичний контекст і національне відродження сучасної України, і навряд у когось виникнуть запитання щодо актуальності творчості великого поета і борця за Україну – Тараса Шевченка. А його творчість знову допоможе нам, українцям, відстоювати національне і краще зрозуміти самих себе, і в цьому є великий педагогічний потенціал актуалізованої української класики.

Література

1. Наш Шевченко : шлях до свободи [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://youtu.be/P94Cp69kj0w> .
2. Шевченко Т. І мертвим, і живим... [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://youtu.be/U7hxrUgsubc> .
3. Шевченко Т. Мені однаково... [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://youtu.be/UL08MwQo67k> .
4. Шевченко Т. Ой, діброво... [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://youtu.be/8xJmp6Z7Vqk> .

Дорошева К.А., здобувач факультету інженерів землевпорядкування
Науковий керівник – **Князь Т. М.**, канд. філол. наук, доцент
**НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ Т. Г.ШЕВЧЕНКА У ВИХОВАННІ
ПАТРІОТИЗМУ**

У сучасних умовах національно–патріотичне виховання молодого покоління набуває особливої актуальності, адже воно викликане формуванням почуття любові та відданості Батьківщині, національної